

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 217/2010-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. septembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti M. Z., K. B., zastúpenej advokátkou Mgr. A. S., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 50/02 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. Z. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 50/02 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Senica prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 50/02 konal bez zbytočných prietáhov.

3. M. Z. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré jej j e Okresný súd Senica p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Senica j e p o v i n n ý uhradiť M. Z. trovy konania v sume 303,31 € (slovom tristotri eur a tridsaťjeden centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. A. S., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. mája 2010 doručená sťažnosť M. Z., K. B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. A. S., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 50/02 o návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«Sťažovateľka podala na Okresný súd v Senici návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva (návrh odoslaný poštou dňa 17. 5. 2002), ktorým žiadala, aby súd podielové spoluvlastníctvo sťažovateľky a ďalších podielových spoluvlastníkov k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. 242 kat. úz. M. – parc. č. 684/1 a parc. č. 684/2 zrušil a podielové spoluvlastníctvo sčasti vyporiadal podľa pripojeného jednoduchého náčrtu na základe vypracovaného geometrického plánu, ktorý bude tvoriť neoddeliteľnú súčasť rozsudku

Na LV č. 242 kat. úz. M. zo dňa 7. 9. 2001 boli ako podieloví spoluvlastníci (k nehnuteľnostiam parc. č. 684/1 – zast. plocha o výmere 754 m² a parc. č. 684/2 – zast. plocha o výmere 14 m²) zapísaní viacerí vlastníci, a to

LV č. 163 – navrhovateľka

LV č. 241 – odporcovia 3/ a 4/

LV č. 479 – odporca 8/

LV č. 1329 – odporca 5/

LV č. 716 – odporcovia 1/, 2/.

Sťažovateľka kúpnu zmluvou zo dňa 17. 11. 1988 nadobudla do vlastníctva nehnuteľnosti – rodinný dom č. 362 v obci Moravský Ján pivnicu, šopu, sklad, a zastavanú plochu parc. č. 681 v celosti a príslušný podiel spoločného dvora parc. č. 684 – všetko v kat. úz Moravský Ján.

Pri užívaní spoločného dvora parc. č. 684/1 a 684/2 dochádza k častým nedorozumeniam. ...

Najviac zarážajúce je však to, že susedia – odporcovia odmietajú rešpektovať jej „predzáhradku“ a pritom vlastníci domu súp. č. 413 postaveného na parc č. 683 zapísaného na LV č. 241 – pôvodne odporcovia 3/ a 4/ t. č. už odporcovia 1/ a 2/ majú pred svojím domom zatrávnený celý pozemok – časť spoločného dvora aj s ďalšou časťou ktorú časť sami užívajú (pozemok medzi parc. č. 696 a 697) a celá „ich“ časť je oplotená; a odporcovia 1/ a 2/, vpredu, zase užívajú časť spoločného pozemku parc. č. 684/2 – na ktorom stojí časť ich rodinného domu postaveného v roku 1994.»

Ďalej sťažovateľka v sťažnosti uviedla časovú postupnosť úkonov súdu a účastníkov v označenej veci.

Sťažovateľka konštatuje, že v označenom konaní dochádza k sústavným prieťahom a podľa nej „hlavným a zbytočným prieťahom je v tomto konaní celková, neprimeraná dĺžka konania od podania návrhu, t. j., od 20. 5. 2002 doteraz – 8 rokov. Právne postavenie sťažovateľky je neisté a doteraz trvá.“

Sťažovateľka na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd po prerokovaní veci takto rozhodol:

„Okresný súd Senica v konaní vo veci pod sp. zn. porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované Ústavou Slovenskej republiky v čl. 48 ods. 2.

Okresnému súdu Senica prikazuje, aby v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 5 C 50/02 konal bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 6.000 EUR (slovom šesťtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Senica povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd je povinný sťažovateľke zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia vo výške EUR za dva úkony – prevzatie a príprava právneho zastúpenia, písomné podanie na súd, podľa § 11 ods. 2 vyhlášky 655/2004 Z. z. je 1 úkon je 120, 23 EUR) t. j. 2 úkony x 120, 23 EUR+ (2x paušál 7, 21 EUR) + 19% DPH (48, 43 EUR) = 303, 31 EUR.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a keďže nezistil dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, uznesením č. k. IV. ÚS 217/2010-14 z 3. júna 2010 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 23. júna 2010 predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ju vyzval, aby sa vyjadrila aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti zo 14. júla 2010 (Spr. V 295/2010, doručenom ústavnému súdu 23. júla 2010) uviedla, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Spolu so svojím vyjadrením predložila aj celkový prehľad úkonov vykonaných v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 50/02:

„V horeuvedenej veci Vám oznamujem, že nahliadnutím do predmetného spisu som zistila, že prietah v konaní nastal v čase od 15. 8. 2005 do 7. 3. 2006, čo bolo spôsobené zaťaženosťou zákonnej sudkyne. Prietah v konaní spôsobila aj sama sťažovateľka, pretože návrh na pripustenie vstupu ďalších účastníkov do konania na strane odporcov v súvislosti s tým aj návrh na zmenu petitu, aj to až na základe opätovnej výzvy súdu podala až dňa 15. 8. 2005.

Z chronológie úkonov je preukázané, že v predmetnej veci nedochádza k zbytočným prieťahom v konaní zo strany súdu. Práve zavinením navrhovateľky, čo konštatoval vo svojom rozhodnutí aj Krajský súd Trnava, ktorá riadne neoznačila účastníkov konania, ktorých pripustenie do konania ako aj ďalších účastníkov na strane odporcov žiadala, nemožno nariadiť vo veci pojednávanie.

...Chronológia úkonov:

- Okresný súd Senica uznesením č. k. 5 C 50/02-133 zo dňa 7. 3. 2006 nepripustil vstup ďalších, navrhovateľkou navrhovaných, účastníkov do konania na strane odporcov a v súvislosti s týmto nepripustil ani zmenu petitu návrhu z toho dôvodu, že navrhovateľka riadne neoznačila účastníkov, ktorých pripustenie do konania ako ďalších účastníkov na strane odporcov žiadala voči zhora uvedenému uzneseniu navrhovateľka odvolanie zo dňa 21. 3. 2006, ktoré bolo tunajšiemu súdu doručené dňa 24. 3. 2006

- dňa 31. 5. 2006 bolo tunajšiemu súdu doručené uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 9 Co/129/2006-144 zo dňa 28. 4. 2006, ktorým bolo zrušené uznesenie Okresného súdu Senica č. 5 C 50/02-133 zo dňa 7. 3. 2006, v odôvodnení tohto uznesenia odvolací súd uviedol, že je nepochybné, že navrhovateľka svoje podanie nevybavila všetkými potrebnými náležitosťami, ktoré podanie musí obsahovať, pretože v konaní nemôžu vystupovať účastníci, u ktorých je známe len meno a priezvisko a práve navrhovateľka sa musí postarať o to, aby označenie účastníkov bolo úplné

- v zmysle právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v uznesení Krajského súdu v Trnave č. k. 9 Co/129/2006-144 zo dňa 28. 4. 2006. Okresný súd Senica uznesením č. k. 5 C 50/02-150 zo dňa 6. 7. 2006 vyzval navrhovateľku v lehote 30 dní odo dňa doručenia tohto uznesenia doplniť a upresniť návrh na pripustenie ďalších účastníkov do konania na strane odporcov doručený tunajšiemu súdu dňa 15. 8. 2003 v siedmich vyhotoveniach, a to jednoznačne označiť účastníkov, ktorí majú do konania vstúpiť na strane odporcov, pričom u každého z účastníkov, ktorí majú do konania vstúpiť na strane odporcov, je potrebné uviesť – meno, priezvisko, dátum narodenia, bydlisko, údaj o štátnom občianstve

- uznesenie Okresného súdu Senica č. k. 5 C 50/02-150 zo dňa 6. 7. 2006 prevzala právna zástupkyňa navrhovateľky Mgr. A. S. do vlastných rúk dňa 10. 7. 2006

- na uznesenie Okresného súdu Senica č. k. 5 C 50/02-150 zo dňa 6. 7. 2006 reagovala právna zástupkyňa navrhovateľky Mgr. A. S. podaniami doručenými Okresnému súdu Senica dňa 11. 8. 2006 a 5. 9. 2006, pričom ani tieto jej podania neobsahovali úplné označenie navrhovanej účastníčky konania J. Š.

Okresný súd Senica preto dňa 2. 11. 2006 vyzval právnu zástupkyňu navrhovateľky, aby v lehote 10 dní oznámila súdu úplnú adresu bydliska J. Š.

- právna zástupkyňa navrhovateľky prípisom doručeným tunajšiemu súdu dňa 22. 12. 2006 oznámila súdu, že adresu J. Š. sa snažila zistiť prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti ČR, ktoré s ňou však nekomunikuje a preto žiadala, aby sa na Ministerstvo spravodlivosti ČR za účelom zistenia adresy J. Š. obrátil Okresný súd Senica

- dňa 30. 1. 2007 Okresný súd Senica s poukazom na žiadosť navrhovateľky zaslal žiadosť na Ministerstvo spravodlivosti ČR za účelom získania adresy J. Š.

- odpoveď Ministerstva spravodlivosti ČR na žiadosť súdu zhora bola tunajšiemu súdu doručená dňa 2. 3. 2007 a bolo v nej uvedené, že J. Š., rodená O., nar. 26. 10. 1937 (tak ako ju označila navrhovateľka) nikdy nemala na území ČR ako cudzinka povolený pobyt a neevidujú k nej žiadne poznatky

- toho istého dňa, teda 2. 3. 2007 bol tunajšiemu súdu doručený prípis právnej zástupkyne navrhovateľky, v ktorom dovtedy označovanú J. Š., označila ako J. Š., rodenú O., nar. 26. 10. 1937, bytom B.

- po tomto oznámení právnej zástupkyne navrhovateľky Okresný súd Senica uznesením č. k. 5 C 50/02-164 zo dňa 20. 4. 2007 pripustil vstup M. Š., nar. 20. 12. 1948, bytom S., M. H., nar. 12. 8. 1948, bytom R., A. Č., nar. 9. 10. 1943, bytom I., J. S., nar. 206. 10. 1937, bytom B., A. Š., nar. 18. 2. 1944, bytom M., M. Šj., nar. 4. 6. 1947, bytom M., M. M., nar. 23. 4. 1978, bytom H., A. P., nar. 23. 2. 1974, bytom H., I. Mj, nar. 19. 4. 1949, L., M.Š., nar. 18. 4. 1985, bytom L. a I. M. nar. 19. 5. 1987, bytom , L. do konania Okresného súdu Senica sp. zn. 5 C 50/02 ako ďalších účastníkov na strane odporcov

- toto uznesenie Okresného súdu Senica č. k. 5 C 50/02-164 zo dňa 20. 4. 2007 sa nepodarilo doručiť J. S., nar. 26. 10. 1937 na adresu Dunajská 17, Brno Česká republika, zásielka sa vrátiť súdu s oznámením, že táto je na uvedenej adrese neznáma

Okresný súd Senica preto dňa 22. 5. 2007 vyzval právnu zástupkyňu navrhovateľky oznámiť, ako má správne znieť priezvisko J. S., či S. alebo Š. a taktiež jej súd oznámil, že na ňou uvedenej adrese Dunajská 17, Brno, Česká republika je osoba Jozefína S. neznáma

- prípisom doručeným tunajšiemu súdu dňa 20. 6. 2007 právna zástupkyňa navrhovateľky oznámila súdu, že správne meno odporkyne je J. S. O., nar. 26. 10. 1937, bytom B.- prípisom doručeným tunajšiemu súdu dňa 27. 7. 2007 právna zástupkyňa navrhovateľky oznámila súdu, že dostala odpoveď Ministerstva spravodlivosti ČR (túto vo fotokópii priložila k svojmu prípisu), v ktorej jej oznamujú, že J. S. O. neprechádza žiadnou nimi preverovanou evidenciou obyvateľstva a neevidujú k tejto osobe žiadne informácie a preto právna zástupkyňa navrhovateľky požiadala súd, aby J. S. O., nar. 26. 10. 1937, bytom B., ustanovil v zmysle § 49 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku opatrovníka

- dňa 4. 9. 2007 súd požiadal Register obyvateľov SR v Banskej Bystrici oznámiť adresu trvalého aj prechodného bydliska J. S., nar. 26. 10. 1937

- dňa 26. 11. 2007 bola tunajšiemu súdu doručená odpoveď Registra obyvateľov SR v Banskej Bystrici, že takáto osoba sa v evidencii občanov SR nenachádza

- dňa 22. 1. 2008 súd preto právnu zástupkyňu navrhovateľky vyzval, aby v lehote 10 dní tunajšiemu súdu zaslala aktuálny výpis z LV týkajúci sa nehnuteľností, ktoré sú predmetom konania, oznámila spisové značky a označila súdy, na ktorých sú vedené dedičské konania po nebohej P. Š., po nebohej H. O., po nebohej M. M., rod. M. a po nebohej M. M., rod. B. a zaslala dôkazové materiály (rozhodnutia o prejednaní dedičstva, prípadne iné), z ktorých zistila, a z ktorých je preukázateľné, že M. Š., nar. 29. 12. 1948 a M. H., nar. 12. 8. 1948 sú dedičmi po nebohej P. Š., rod. M., zomr. 11. 7. 1992, že A. Č., nar. 9. 10. 1943 a J. S., nar. 26. 10. 1937 sú dedičmi po nebohej H. O., že A. Š., nar. 18. 2. 1944, M. Š., nar. 4. 6. 1947, M. M., nar. 23. 4. 1978, R. M., nar. 11. 8. 1972, A. P., nar. 23. 2. 1974, nar. 23. 2. 1974, I. M., nar. 19. 4. 1949, M. M., nar. 18. 4. 1985 a I. M., nar. 19. 5. 1987 sú dedičmi po nebohej M. M., rod. B., zomrelej 18. 9. 1973, a že všetky zhora uvedené osoby sú spoluvlastníkmi nehnuteľností, ktoré sú predmetom tohto konania, súčasne bolo právnej zástupkyňi navrhovateľky oznámené, že čo sa týka J. S., nar. 26. 10. 1937 doteraz sa súdu nepodarilo zistiť jej terajší pobyt ani v ČR, nakoľko Ministerstvo spravodlivosti ČR oznámilo tunajšiemu súdu, že táto neprechádza žiadnou evidenciou obyvateľov a ani v SR, nakoľko Register obyvateľov SR Banská Bystrica oznámil súdu, že takáto osoba sa

v evidencii občanov SR nenachádza a v tomto štádiu zisťovania pobytu J. S. jej súd nemôže ustanoviť opatrovníka v tomto konaní z dôvodu, že doteraz nebolo zistené, či ide vôbec o existujúcu osobu, keďže navrhovateľka uvádzala jej priezvisko aj ako Š. a či táto osoba aj žije a taktiež nie je súdu známa jej štátna príslušnosť

- výzvu zhora prevzala právna zástupkyňa navrhovateľky do vlastných rúk dňa 28. 1. 2008

Okresný súd Senica uznesením č. k. 5 C 50/02-236 zo dňa 31. 10. 2008 podania navrhovateľky zo dňa 14. 5. 2001 a zo dňa 21. 10. 2008 odmietol z toho dôvodu, že podania navrhovateľky zo dňa 14. 5. 2001 aj zo dňa 21. 10. 2008 o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva nemajú náležitosti riadneho návrhu v súlade s ustanoveniami § 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 O. s. p., pretože navrhovateľka v podaniach jednoznačne a nezameniteľne neoznačila všetkých účastníkov konania na strane odporcov, teda všetkých spoluvlastníkov nehnuteľnosti zapísanej na LV č. 242 pre obec a k. ú. Moravský Svätý Ján, parc. č. 684/1 – zastavaná plocha vo výmere... m² a parc. č. 684/2 – zastavaná plocha vo výmere 14 m² a keďže riadny návrh je nutnou podmienkou konania a v prejednávanvej veci sa jeho neexistenciu nepodarilo odstrániť

Krajský súd v Trnave uznesením č. k. 9 Co/83/2009-254 zo dňa 30. 9. 2009, na odvolanie navrhovateľky, uznesenie súdu prvého stupňa č. k. 5 C 50/02-236 zo dňa 31. 10. 2008 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že súd prvého stupňa sa má pokúsiť o verifikovanie skutočnosti o tom, že J. S. by mala byť mŕtva, pričom Krajský súd v Trnave poukázal na tú skutočnosť, že o úplný okruh účastníkov konania sa v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva má postarať navrhovateľka, nie súd

Súd sa snažil byť navrhovateľke opakovane nápomocný, a to nad rámec svojich povinností, nakoľko podľa názoru Krajského súdu Trnava, vysloveného v uznesení č. k. 9 Co/83/2009-254 zo dňa 30. 9. 2009, práve navrhovateľka sa musí postarať o to, aby označenie účastníkov bolo úplné, a preto ďalej zisťoval skutočnosť, či J. S. nar. 26. 10. 1937 žije alebo zomrela, a to dopytmi zo dňa 22. 2. 2010 na: Správu katastra Senica, Ministerstvo spravodlivosti Českej republiky v Prahe, právnu zástupkyňu navrhovateľky JUDr. S.- účastníkov konania –A., Č., A. Š. R. M. a M. M.

- právna zástupkyňa navrhovateľky JUDr. S. zaslala súdu odpoveď na výzvu súdu dňa 12. 4. 2010, ktorú doplnila dňa 29. 4. 2010, a to ako posledná z dožiadaných subjektov,

pričom opakovane skutočnosť, či J. S., nar. 26. 10. 1937 žije a kde alebo zomrela, neozrejmla

- súd preto ďalej zisťoval skutočnosť, či J. S., nar. 26. 10. 1937 žije alebo zomrela a predvolal na výsluch na T: 7. 6. 2010 účastníčku A. Č., ktorá však predvolanie súdu odmietla prevziať a nedostavila sa na výsluch a dopytom na Okresný súd Bratislava II, či sa na ich súde vedie, resp. viedlo konanie o prejednanie dedičstva po nebohej Helene O. rodenej M, naposledy bytom Herlianska 128/4, B.

- na žiadosť tunajšieho súdu zo dňa 14. 5. 2010 Okresný súd Bratislava II dňa 28. 5. 2010 doručil tunajšiemu súdu ich spis sp. zn. 38 D/767/2004 vedený vo veci prejednanie dedičstva po nebohej Helene O., rodenej M., zomrelej dňa 5. 5. 2004 a z toho spisu súd zistil, že J. S. zomrela, avšak v spise sa nenachádza údaj o dátume a mieste jej úmrtia, a preto súd vyzval dňa 13. 7. 2010 jej syna L. Š. zaslať tunajšiemu súdu originál, resp. overenú fotokópiu úmrtného listu jeho matky J. Š., rodenej O., nar. 26. 10. 1937, prípadne ak dedičské konanie po nebohej J. Š. bolo už právoplatne skončené zaslať súdu originál, resp. overenú fotokópiu rozhodnutia o vyporiadaní dedičstva, opatrenú doložkou právoplatnosti.

Ďalej súd preveruje, či a kedy prebehlo dedičské konanie po M. M., rodenej M., zomrelej pravdepodobne dňa 20. 6. 1966, naposledy bytom Moravský Svätý Ján, Zámocká 23 alebo po M. M., rodenej M..“

Po zrušení uznesenia okresného súdu a vrátení veci na ďalšie konanie okresný súd opakovane zisťoval rozhodujúce skutočnosti o osobe J. S. dopytmi z 22. februára 2010, ako aj výsluchom účastníčky A. Č., ktorá sa nedostavila na výsluch, ako aj dožiadaním na Okresný súd Bratislava II na konanie o prejednaní dedičstva po nebohej H. O. O., rodenej M..“

Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojej odpovedi na výzvu ústavného súdu z 23. júla 2010 doručenej ústavnému súdu 9. augusta 2010 uviedla, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu nevyužila.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota účastníka konania neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu i sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 OSP povinný robiť

vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS/272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o s'ťažnostiach namietajúcich porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd vychádzajúc zo skutočnosti, že predmetom konania pred okresným súdom je návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, konštatoval, že po právnej stránke ide o štandardnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Zo skutočností uvedených s'ťažovateľkou a okresným súdom ani z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci. Vo vzťahu k faktickej zložitosti veci ústavný súd na základe skutočností zistených zo spisu pripustil, že je potrebné poukázať na to, že predmetná vec vykazuje znaky faktickej zložitosti (počet účastníkov na strane odporcov, identifikácia osôb a zadováženie viacerých listinných dôkazov), ale zároveň zdôraznil, že faktická zložitost' veci nemôže v žiadnom prípade ospravedlniť skutočnosť, že vec nie je napriek viac ako osemročnému trvaniu konania právoplatne skončená.

2. Správanie s'ťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že na ťarchu s'ťažovateľky, ktorá je v tomto spore navrhovateľkou, možno čiastočne pripísať skutočnosť, že v súvislosti s namietanými priet'ahmi v označenom konaní objektívne nedokázala označiť úplný okruh účastníkov konania – ako jednu zo základných podmienok konania (miesto pobytu jednej z účastníčok

J. S. , resp. Š. na strane odporcov sa bezvýsledne zisťovalo niekoľko rokov). Bol to okresný súd, ktorý zisťoval trvalý pobyt tejto účastníčky konania a tiež skutočnosť, či ešte žije.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd súčasne pri posudzovaní veci prihliadal aj na § 100 ods. 1 prvú vetu OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 50/02 ústavný súd zistil, že sťažovateľka podala 14. mája 2002 okresnému súdu návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Okresný súd po výzvach na zaplatenie súdneho poplatku a na doplnenie podania nariadil pojednávanie na 22. september 2003.

Sťažovateľka zobrala späť návrh proti pôvodným odporcom v 6. a 7. rade, v dôsledku čoho okresný súd uznesením č. k. 5 C 50/02-88 z 22. septembra 2004 konanie proti nim zastavil.

Okresný súd uskutočnil pojednávanie 15. novembra 2004, ktoré nič neprinieslo; pojednávanie uskutočnené 12. januára 2005 za účasti navrhovateľky (sťažovateľky), odporcov a svedkov smerovalo k rozhodnutiu vo veci samej.

Okresný súd 21. júna 2005 vyzval sťažovateľku na zaslanie aktuálnych výpisov z listov vlastníctva týkajúcich sa nehnuteľností, ktoré sú predmetom namietaného konania,

na oznámenie spisových značiek a označenie súdov, na ktorých sa vedú dedičské konania po zomrelých účastníkoch konania, ktorých vo výzve označil, na zaslanie dôkazových materiálov, z ktorých sťažovateľka zistila, že označené osoby sú dedičmi po zomrelých účastníkoch konania a že všetky tieto osoby sú spoluvlastníkmi nehnuteľností, ktoré sú predmetom tohto konania.

Okresný súd ďalej uznesením č. k. 5 C 50/02-133 zo 7. marca 2006 nepripustil vstup do konania ďalších účastníkov na strane odporcov a nepripustil ani zmenu petitu podľa návrhu sťažovateľky z 15. augusta 2005. Sťažovateľka proti tomuto uzneseniu okresného súdu podala odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol uznesením č. k. 9 Co 129/2006-144 z 28. apríla 2006 tak, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (31. mája 2006).

Okresný súd potom vyzval 6. júla 2005 sťažovateľku na spresnenie jej návrhu a na návrh sťažovateľky z 5. septembra 2006 pripustil vstup ďalších dvanástich účastníkov do konania uznesením sp. zn. 5 C 50/02 z 20. apríla 2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť 15. novembra 2007 (okrem J. S.).

Okresný súd ďalej vyzval sťažovateľku 21. júna 2007, 28. januára 2008 a 26. septembra 2008 (t. j. v priebehu 15 mesiacov) na spresnenie údajov o odporcoch a na predloženie ďalších listinných dôkazov.

Okresný súd rozhodol o návrhu sťažovateľky uznesením č. k. 5 C 50/02-236 z 31. októbra 2008, ktorým jej podanie zo 14. mája 2002 v spojení s podaním z 21. októbra 2008 odmietol.

Proti uvedenému rozhodnutiu sťažovateľka podala odvolanie doručené okresnému súdu 22. decembra 2008, ktoré okresný súd spolu so spisom vo veci sp. zn. 5 C 50/02 predložil 11. marca 2009 krajskému súdu.

Krajský súd uznesením č. k. 9 Co/83/2009-254 z 30. septembra 2009 zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vrátil mu predmetnú vec na ďalšie konanie. Krajský súd doručil 21. októbra 2009 uvedené uznesenie okresnému súdu.

Krajský súd k rozhodnutiu okresného súdu uviedol:

„Odvolací súd postup súdu prvého stupňa nepovažuje za správny. Vydaním uznesenia, ktorým súd prvého stupňa uvedenú osobu pribral do konania ako účastníka konania, akceptoval označenie tejto osoby ako účastníka a len vtedy mohol pripustiť jej vstup do konania. Ďalší procesný postup je už vecou súdu, ktorý uskutočňuje účinné kroky k tomu, aby v konaní vykonal potrebné dokazovanie a vo veci rozhodol. Odmietnuť podanie navrhovateľky preto, že sa zásielky nepodarili doručiť na navrhovateľkou uvedenú adresu už v takomto štádiu konania možné nie je. Doručovanie rozhodnutí účastníkom konania i za situácie, že sa ukáže, že ich adresa nie je známa, je už vecou súdu, nie navrhovateľa. I keď o oznámenia niektorých spoluvlastníkov vyplynulo, že uvedená osoba je niekoľko rokov mŕtva, treba súhlasiť so stanoviskom navrhovateľky vyjadreným v odvolaní, že ide o tvrdenie doposiaľ nikým neverifikované, z ktorého nie je možné vyvodit' jednoznačný záver, že ide o osobu t. č. mŕtvu.

V danom prípade súd prvého stupňa pochybil i pri vydávaní tohto uznesenia, pretože jeho uznesenie o pribraní účastníkov do konania nadobudlo právoplatnosť s výnimkou vstupu J. S., ostatní odporcovia sú už účastníkmi tohto konania, mali byť preto uvedení v záhlaví napadnutého uznesenia.

Preto odvolací súd podľa § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. toto uznesenie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní sa súd prvého stupňa pokúsi o verifikovanie skutočnosti o tom, že by J. S. mala byť mŕtva, zistí tieto skutočnosti v pôsobnosti svojho súdu, prípadne v obci, kde sa sporná nehnuteľnosť nachádza, zistí, odkiaľ získala informácie o jej bydlisku navrhovateľa, prípadne podľa zápisu uvedenej osoby do listu vlastníctva, či podľa iných účastníkmi oznámených skutočností a potom, ako uznesenie o vstupe do konania nadobudne právoplatnosť, bude konať s celým okruhom účastníkov.

K veci je potrebné podotknúť ešte to, že o úplný okruh účastníkov konania sa v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva má postarať navrhovateľ, nie súd.“

Konanie dosiaľ nebolo právoplatne skončené ani po 8 a pol roku od jeho začatia. Z doterajšej doby konania okresný súd vykazuje niekoľko opakovaných období krátkodobej nečinnosti (na čiastočné späťvzatie návrhu sťažovateľky 23. januára 2004 okresný súd reagoval až 22. septembra 2004, t. j. po 9 mesiacoch, približne 8 mesiacov trvala nečinnosť okresného súdu v čase od júna 2005 do marca 2006 bez ústavne akceptovateľných dôvodov). Konanie okresného súdu vykazuje aj neefektívnu činnosť spojenú so zabezpečením dôkazov a ich vyhodnocovaním vyúsťujúce do následného zrušenia uznesenia okresného súdu o odmietnutí návrhu sťažovateľky z 31. októbra 2008 krajským súdom a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie.

Ústavný súd v nadväznosti na tieto skutočnosti uzavrel, že v označenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 1/2003 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní

primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 6 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti: „... *Nečinnosť súdu vo veci prispela k tomu, že sťažovateľka sa ocitla v stave právnej neistoty, ktorý jej spôsobuje nemalé problémy. Pociťuje krivdu a beznádej, keď súd ani po toľkých rokoch nerozhodol vo veci samej. ... Sťažovateľka žiada adekvátne posúdiť výšku finančného zadosťučinenia tak, aby zodpovedala rozsahu ňou prežitých stresov a nervov a jej sústavnej snahe domôcť sa svojich práv rôznymi dokladovanými žiadosťami, s prihliadnutím na dĺžku nečinnosti súdu vo veci samej a ľahostajnosť orgánov, ktorých povinnosťou bolo konať. So zreteľom na uvedený skutkový aj právny stav vychádzajúc z rozhodnutí ÚS SR a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v obdobných prípadoch máme za to, že finančné zadosťučinenie vo výške 6.000,- EUR bude v jej prípade pri uvedených viacerých prieťahoch v konaní primeraným.*“

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý si vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 8 C 1/2003 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci sťažovateľky nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval za odôvodnené priznať sumu 3 000 € ako primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátkou Mgr. A. S.. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 240,46 € (za dva úkony právnej služby) a 2 x 7,21 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) + 19 % DPH, t. j. 48,43 €. Úhrada bola priznaná v celkovej sume 303,31 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. septembra 2010